

Hebrew and World Literature
For *Olim*

ספרות עברית וכללית
לעולים חדשים

Instructions

הוראות

א. Duration of exam: One and three quarter hours

א. משך הבחינה: שעה וארבעים וחמש דקות.

ב. Exam structure and breakdown of points:

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

This exam consists of two parts.

בשאלון זה שני פרקים.

Part I: Drama – 40 points

פרק ראשון: דרמה – 40 נקודות

Part II: Poetry – 60 points

פרק שני: שירה – 60 נקודות

Total – 100 points

סך הכול – 100 נקודות

You **must** answer both parts of the exam.

שני הפרקים בבחינה הם **חובה**.

In **Part I** (Drama) answer one question (40 points).

בפרק **הראשון** (דרמה) יש לענות על שאלה אחת (40 נקודות).

In **Part II** (Poetry) answer two questions

בפרק **השני** (שירה) יש לענות על שתי שאלות

(each question – 30 points).

(לכל שאלה – 30 נקודות).

ג. Material that may be used during the exam:

ג. חומר עזר מותר בשימוש:

- (1) A Hebrew–other language / other language–Hebrew dictionary
(2) A list of works

- (1) מילון מילון עברי–לועזי / לועזי–עברי.
(2) רשימת יצירות.

ד. Special instructions:

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) At the beginning of each answer, write the number of the part and the number of the question you are answering.
(2) Pay attention to your handwriting, spelling, punctuation, and grammar.
(3) Do not use examples from the same work in different answers.
(4) Internal examinees: You must attach the list of works studied in class to your answer booklet.
External and "nivhanei mishneh" examinees:
You will be given a list of works.

- (1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם לענות עליה.
(2) יש לשים לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
(3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
(4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

Write only in the answer booklet. Write "טיטה" at the top of each draft page.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיטה" בראש כל עמוד המשמש טיטה.

If you write draft material outside the answer booklet, your exam may be disqualified.

כתיבת טיטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

Good Luck!

בהצלחה!

Questions

Part I – Drama (40 points)

Answer one of the questions 1–6 (40 points).

Sophocles' Tragedies: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך", "אנטיגונה"

and **Shakespeare's Tragedies:** "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

1. Choose two dialogues **or** two monologues **or** a monologue and a dialogue from the tragedy you studied, describe them briefly, and explain how each of them helps us understand the conflict in the tragedy.
2. Describe the suffering experienced by the protagonist of the tragedy you studied, and explain what caused this suffering.
What insight (or insights) has been gained by the end of the play as a result of this suffering?
Explain your answer, giving an example/examples.
3. Describe a strength and a weakness in the character of the protagonist of the tragedy you studied.
Explain how the combination of this strength and this weakness drives the tragic plot of the play.

Modern Play (from the 19th or 20th century)

4. Describe a relationship between characters in the play you studied.
In your opinion, does the relationship between these characters represent a reality commonly found in human society? Explain your answer.
5. What is the central conflict in the modern play you studied?
Explain how two dramatic devices [אמצעים דרמטיים] (for example, dialogue, monologue, scenery, stage props) highlight this conflict in the play. Give examples to support your answer.
6. Choose two scenes from the modern play that you studied which you found particularly moving.
Describe each of the scenes you chose, and explain what it was in each scene that moved you.

Part II – Poetry (60 points)

(Medieval Poetry, Poetry of Chaim Nachman Bialik, Leah Goldberg, Rachel)

Answer two of the questions 7–20 (each question – 30 points).

Medieval Poetry [שירת ימי הביניים]

7. Read the following poem and answer the question below.

לְבִי בְּמִזְרַח / יהודה הלוי

לְבִי בְּמִזְרַח וְאַנְכִי בְּסוֹף מַעֲרָב - / אֵיךְ אֶטְעֶמָה אֶת אֲשֶׁר אָכַל וְאֵיךְ יַעֲרֵב?
אֵיכָה אֲשַׁלֵּם נְדָרֵי וְאַסְרֵי, בְּעוֹד / צִיּוֹן בְּחֶבֶל אָדוֹם וְאֲנִי בְּכַבֵּל עָרָב?
יִקַּל בְּעֵינַי עֶזְבִּי כָּל טוֹב סִפְרָד, כְּמוֹ / יִקַּר בְּעֵינַי רְאוּת עֲפֻרוֹת דְּבִיר נִחְרָב!

What does the poet feel towards Zion, and what does he feel towards Spain? In your answer, explain, too, how two of the literary devices [אמצעים אומנותיים] used in the poem help to express these feelings.

8. Read the following poem and answer the question below.

יְפֵה נוֹף / יהודה הלוי

יְפֵה נוֹף, מְשׁוֹשׁ תֵּבֵל, קִרְיָה לְמִלְךָ רֵב, / לֵךְ נִכְסְפָה נְפֹשִׁי מִפָּאֲתֵי מַעֲרָב!
הַמּוֹן רַחֲמֵי נִכְמָר כִּי אֲזַכְרָה קֶדֶם, / כְּבוֹדֶךָ אֲשֶׁר גָּלָה וְנוֹף אֲשֶׁר חָרַב.
וּמִי יִתְּנֵנִי עַל כִּנְפֵי וְשָׂרִים, עַד / אֲרוּהָ בְּדַמְעָתִי עֶפְרָה וְיִתְעַרְבּ!
דְּרִשְׁתִּיהָ, וְאִם מִלֶּכֶךְ אֵין בָּךְ וְאִם בְּמִקּוֹם / צָרִי גִלְעָדָךְ - נָחַשׁ שׁוֹרֵף וְגַם עֲקָרָב.
הֲלֹא אֶת אֲבִנֶיךָ אֲחוּזוֹן וְאַשְׁקֵם / וְטַעַם רִגְבִּיךָ לְפִי מִדְּבַשׁ יַעֲרֵב!

How is the speaker's emotional connection with Jerusalem expressed in this poem?

In your answer, name and explain two literary devices [אמצעים אומנותיים] used to portray this emotional connection.

9. Read the following poem and answer the question below.

הבא מבול / יהודה הלוי

הבא מבול ושם תבל חרבה? / ואין לראות פני ארץ חרבה,
ואין אדם ואין חיה ואין עוף - / הקף הכל ושכבו מעצבה?
ובראות הר ושוחה לי מנוחה, / וארץ הערבה לי ערבה.
ואשגיח לכל עבר - ואין כל, / אבל מים ושמים ותבה,
וליתן בהרתיחו מצולה, / ואחשב כי תהום יחשב לשיבה. 5
ולב הים יכחש באניה, / כאלו היא ביד הים גנבה!
וים יזעף - ונפשי תעלז, כי / אלי מקדש אלהיה חרבה.

Explain, giving an example/examples, how the tension between despair and hope is expressed in this poem.

In your opinion, which of these emotions is more prominent in the poem? Explain your answer, giving an example/examples.

The Poetry of Chaim Nachman Bialik [שירת חיים נחמן ביאליק]

10. Read the following poem and answer the question below.

הַכְּנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֶךָ / חיים נחמן ביאליק

בית 1
הַכְּנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֶךָ,
וְהִי לִי אִם וְאַחֲזוֹת,
וְהִי חִיקֶךָ מְקַלֵּט רֹאשִׁי,
קוֹרְתִּפְלוֹתִי הַנִּדְּחוֹת.

בית 2
וּבַעֲת רַחֲמִים, בֵּין־הַשְּׁמָשׁוֹת,
שְׁחִי וְאַגֵּל לָךְ סוּד יְסוּרִי:
אוֹמְרִים, יֵשׁ בְּעוֹלָם נְעוּרִים –
הֵיכֵן נְעוּרִי?

בית 3
וְעוֹד רַז אֶחָד לָךְ אֶתְּוֹדָה:
נִפְשִׁי נִשְׂרָפָה בְּלֶהֱבָה;
אוֹמְרִים, אֶהְבָּה יֵשׁ בְּעוֹלָם –
מִה־זֹּאת אֶהְבָּה?

בית 4
הַכּוֹכָבִים רָמוּ אוֹתִי,
הָיָה חֲלוֹם – אֵךְ גַּם הוּא עָבַר;
עֲתָה אֵין לִי כְּלוֹם בְּעוֹלָם –
אֵין לִי דָבָר.

בית 5
הַכְּנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֶךָ,
וְהִי לִי אִם וְאַחֲזוֹת,
וְהִי חִיקֶךָ מְקַלֵּט רֹאשִׁי,
קוֹרְתִּפְלוֹתִי הַנִּדְּחוֹת.

What is the speaker in this poem asking for, and what does this tell us about their condition?
Explain two of the literary devices [אמצעים אומנותיים] used to portray this condition, giving examples.

11. Read the following poem and answer the question below.

צפרות / חיים נחמן ביאליק

בית 1	כל־העולם טובע באור ובשיר, אוצרות חיים לא־שערותים מסביב מתרחשים, ובמשעל הנמתח בין יער ונזיר שנינו הולכים ומחשים. אנו הולכים והולכים, לשבילנו אין קץ, אפסונו שבילים, כתרוננו צפרות, ובחנינות של־זהב יפגענו כל־עץ ובצאלי צמרות.	בית 4	והנה נקלעה צפרות כפרח בקצה שער מחלפתך המפזזה על־המחגרת, וכמו רמזה לי: בחרור, קום שקה־לה, ודמה אלי הצפרות! אולם את – ההרגשת בצפרות ובי? ההרגשת, כי גם־נפשי נתונה בשבי, ומפרפרת ותלוּאה, ומצפה לישועה במחלפתך הקלועה?
בית 2	הדמות כרוב אם עב קלה ברום עולם רפרפה? אך גם־היא חיש הפליגה למדינת הים – ואת־הרהורי הטוהר כמוה ורם נשאה עמה לנצח על־כתפה. ושוב זהר רקיע, ושוב תכלת בלי־סוף, את הולכת בראש ואני כרוך אחריד, ובקמותיו המלאות השתרע הנוף, והכל בהיר בו כמו בעיניך.	בית 5	ובעיניך שוב אציץ ואבקש שם תשובה – וכבתחלה הן צנועות, שתי יוני החן; מה־לי צניעות עיניך – ומחלפתך משובה, היא אומרת לי: הן! מהרי, מהרי, אחותי, נבואה היערה, תחת חפת אשריו לך כל־נפשי אפיקה, ואת־כל־אהבתי התלוּה בשערה נמית שנינו בנשיקה.
בית 3	רגע אחד לי נדמה: ביער הלז, המאפיל ומשיב צנתו עלינו, גנוז מטמון מסתרים, המשמר מאז ומעולם לשנינו – פתאם רחפה הקמה – ומפה אלי־פה עבר רטט קרניים על־פני האוקינוס. הו, מי השליג עלינו – ובשפע כזה, חיל צפרות לבנות?		

What are the speaker's feelings throughout the poem?

Explain how the appearance of the butterfly [ציפורת] helps highlight these feelings.

12. Read the following poem and answer the question below.

עם דמדומי החמה / חיים נחמן ביאליק

הם האיים הרוקים, העולמות הגבהים זו בחלומות ראיונים; שעשוננו לגרים תחת כלהשמים, וחיינו – לגיהנם.	עם דמדומי החמה אל-החלון נאגשי ועלי התרפקי, לפתי היטב צוארי, שימי ראשך על-ראשי – וכה עמי תדבקי.
המה איי-הזהב זו צמאנו אליהם כאל ארץ מולדת; שכל-כוכבי הליל רמזו לנו עליהם באור קרן רועדת.	ומחשקים ודבקים, אל-הזהר הנורא דומם נשא עינינו; ושלחנו לחפשי על-פני ימי האורה כל-הרהורי לבנו.
ועליהם נשאנו בלי-רע ועמית כשני פרחים בציה; כשני אבדים המבקשים אבדה עולמית על-פני ארץ נכריה.	והתנשאו למרום ביעף שוקק כיונים, ובמרחק יפליגו, יאבדו; ועל-פני רכסי ארגמן, איי-זהר אדמונים, ביעף דומם ירדו.

The poem ends with a feeling of missed opportunity.

Explain this statement, giving an example/examples.

The Poetry of Leah Goldberg [שירת לאה גולדברג]

13. Read the following poem and answer the question below.

האַמָּנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָהּ וּבְחֶסֶד / לאה גולדברג

האַמָּנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָהּ וּבְחֶסֶד,
וְתֵלְכִי בְשָׂדֶה, וְתֵלְכִי בּוֹ פֶּהֶלֶךְ הַתָּם,
וּמַחְשׁוֹף כַּף־רִגְלָךְ יִלְטֹף בְּעָלִי הָאֶסְפָּסָת,
אוֹ שְׁלִפְי־שִׁבְלִים יִדְקְרוּךְ וְתִמְתַּק דְּקִירָתָם.

אוֹ מָטָר יִשְׁיַגְּךָ בְּעֵדַת טְפוֹתָיו הַדּוֹפְקָת
עַל כְּתַפְיָךְ, חֲזוֹף, צוֹאֲרֹךְ, וְרֹאשׁוֹךְ רַעְנוֹ.
וְתֵלְכִי בְשָׂדֶה הָרֵטֵב וְיֶרֶחַב בְּךָ הַשֶּׁקֶט
כָּאוֹר בְּשׁוּלֵי הָעֵנָן.

וְנִשְׁמָתָ אֶת רִיחוֹ שֶׁל הַתָּלָם נָשֵׁם וְרֹגֶעַ,
וְרֹאית אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בְּרֹאֵי־הַשְּׁלוּלִית הַזֹּהֶב,
וּפְשׁוּטִים הַדְּבָרִים וְחַיִּים, וּמִתָּר בָּם לְנֹגֶעַ,
וּמִתָּר, וּמִתָּר לְאַהֵב.

אֶת תֵּלְכִי בְשָׂדֶה. לְבַדְךָ. לֹא נִצְרָבֶת בְּלֶהֱט
הַשְּׂרָפוֹת, בְּדָרְכִים שְׁסֻמְרוּ מֵאִימָה וּמִדָּם.
וּבִישׁוּר־לֵבָב שׁוֹב תְּהִי עֲנֹה וְנִכְנַעַת
כָּאֶחָד הַדְּשָׁאִים, כָּאֶחָד הָאֲדָם.

In this poem, walking in the field expresses hope.

Explain this statement, giving an example/examples.

14. Read the following poem and answer the question below.

ארן / לאה גולדברג

כָּאֵן לֹא אֶשְׁמַע אֶת קוֹל הַקּוֹמָה.
כָּאֵן לֹא יִחַבֵּשׁ הָעֵץ מְצַנֶּפֶת שָׁלֵג,
אֲבָל בְּצֵל הָאֲרָנִים הָאֵלֶּה
כָּל יְלָדוֹתַי שִׁקְמָה לְתַחֲתֶיהָ.

צִלְצוֹל הַמְּחֻטִּים: הִיָּה הִיָּה ---
אֶקְרָא מוֹלָדֹת לְמַרְחֵב־הַשָּׁלֵג,
לְקֶרֶח יִרְקֶרֶק כּוֹבֵל־הַפֶּלֶג,
לְלִשׁוֹן הַשִּׁיר בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה.

אוֹלֵי רֶק צִפְרֵי־מַסֶּע יוֹדְעוֹת -
כְּשֶׁהֵן תְּלוּיּוֹת בֵּין אֶרֶץ וְשָׁמַיִם -
אֶת זֶה הַכָּאֵב שֶׁל שְׁתֵּי הַמוֹלָדוֹת.

אֶתְכֶם אֲנִי נִשְׁתַּלְתִּי פַעַמִּים,
אֶתְכֶם אֲנִי צִמְחָתִי, אֲרָנִים,
וְשָׂרְשֵׁי בְשָׁנִי נוֹפִים שׁוֹנִים.

How is the experience of immigration described in this poem, and what is the attitude of the speaker towards it?

Explain your answer, giving an example/examples.

15. Below is Sonnet ב from the sonnet cycle "שירי אהבה מספר עתיק" by Leah Goldberg, which starts with the words "ולא היה בינינו אלא זהר". Read the sonnet and answer the question that follows.

בית 1
ולא היה בינינו אלא זהר
ענו של השכמה ברחוב כפרי
ולבלובו של גן בטָרם פרי
בלבן תפרחתו יפת־התאר.

בית 2
ומה מאד צחקת באמרי
כי אל השחר הענג כנרד
אקרב ואקטפנו למזכרת
ואשמרנו בין דפי ספרי.

בית 3
את זרועך נשאת, התזכר?
והגידות את ענף תפוח,
ועל ראשי ירד מטר צחר.

בית 4
מאחורי גבך הכפר געור,
החלונות נצטלצלו עם רוח –
ולא היה בינינו אלא אור.

How is the meeting between the couple described in the poem, and what feelings does this meeting arouse in the speaker?

Explain your answer, giving an example/examples.

16. Read the poem cycle א-ג below and answer the question that follows.

הסתכלות בדבורה / לאה גולדברג

ב בְּשִׁמֶשׁ הִיא הִיָּתָה עֲלֶה זָהָב נּוֹפֵל, בְּפֶרֶח הִיא הִיָּתָה טֶפֶה שֶׁל דְּבִשׁ אֶפֶל, וְאֶגֶל טַל בְּנִחִיל שֶׁל כּוֹכָבִים – וּפֶה הִיא צֵל.	א בְּרִבּוּעַ חֲלוֹן מוֹאָר – עַל שִׁמְשָׁה, מִבְּחוּץ, צִלָּית שֶׁל דְּבוּרָה כִּמְעַט אֵין לְרֹאוֹת אֶת כְּנָפֶיהָ.
מָלָה אַחַת שֶׁל שִׁיר בְּנִחִיל הַמְצִלָּצֵל, בְּשׁוֹרֶת רָצוֹן נִמְרָץ בְּתוֹךְ שָׂרֵב עֵצֵל, תְּנוּעַת הָאוֹר בְּאֶפֶר דְּמִדּוּמִים – וּפֶה הִיא צֵל.	הַפּוֹכָה. גּוֹף צָר. שֵׁשׁ רַגְלִים דְּקוֹת – בְּגִלּוֹי עִירִם, בְּאִיּוֹם מְכַעַר זוֹחֶלֶת דְּבוּרָה.
ג מִדְּבִשֶׁךְ? מִי יִזְכֹּר אֶת דְּבִשֶׁךְ? הוּא שֵׁם, הֶרְחֵק, בְּכַוֶּנֶת. כָּאֵן, בְּשִׁמְשָׁה מוֹאָרָה, גּוֹפֶה, רֹאשֶׁךְ – כָּלֶךְ עֵקֶץ, שֶׁנֶּאֱהָ אֵין־אוֹנִים עֲלוּבָה וְעִנְיָרָה. הַפְּחַד הוֹרֵג. הַשְׁמָרִי לְנֶפְשֶׁךְ.	אֵיךְ נִכְתִּיר אוֹתָהּ בְּדִבְרֵי שִׁירָה? אֵיךְ נְשִׁיר וּמָה? יְבוֹא יֵלֵד קֶטֶן וַיֹּאמֶר: הַמְּלָכָה עִירָמָה.

In this poem, the bee is perceived in a way that reflects a complex reality.

Explain this statement, giving an example/examples.

The Poetry of Rachel [שירת רחל]

17. Read the following poem and answer the question below.

רק על עצמי / רחל

רק על עצמי לספר ידעתי.
צר עולמי כעולם נמלה,
גם משאי עמסתי כמוה
רב וכבד מקתפי הדלה.

גם את דרכי – כדרכה אל צמרת –
דרך מכאוב ודרך עמל,
יד ענקים זדונה ובוטחת,
יד מתבדחת שמה לאל.

כל ארחותי הלזי והדמיע
פחד טמיר מיד ענקים.
למה קראתם לי, חופי הפלא?
למה כזבתם, אורות רחוקים?

Explain how the analogy [הקבלה] between the poet and the ant helps us understand the emotional state of the speaker in the poem.

Give an example/examples to support your answer.

18. Read the following poem and answer the question below.

פגישתה, חצי פגישתה / רחל

פגישתה, חצי פגישתה, מבט אחד מהיר,
קטעי ניבים סתומים – זה די...
ושוב הציף הכל, ושוב הכל הסעיר
משבר האשר והדוי.

אף סקר שכחה – בגיתי לי מגן –
הנה היה כלא היה.
ועל ברכי אכרע על שפת אגם סואן
לשתות ממנו לרויה!

Explain the emotional process that the speaker undergoes in the poem, giving an example/
examples to support your answer.

In your answer, also explain how two literary devices [אמצעים אומנותיים] used in the poem help
portray this process.

19. Read the following poem and answer the question below.

מיכל / רחל

וְתֵאָהֵב מִיכַל בֵּת שְׁאוּל אֶת דָּוִד... וְתִכְזּוּ לוֹ בְּלִבָּהּ
(שמואל א, י"ח, כ'; שמואל ב, ר', ט"ז)

מִיכַל, אַחֹת רְחוּקָה! לֹא נִתְקַן חוּט הַדּוֹרוֹת,
לֹא שָׁלְטוּ בְּכַרְמֶךָ הַנוֹגָה חֲרָלֵי הַזָּמָן,
עַל כְּתֻנֶּת מְשִׁיךָ לֹא דָהוּ פִּסִּי אֲרָגְמָן
וְצִלְצוּל אֶצְעָדוֹת זֶהְבֶּךָ עוֹד הָאֵזֶן תִּקְלֹט.

לֹא אַחַת רְאִיתִיךָ נִצְבֶּת לֵיד הָאֶשְׁנָב,
בְּעֵינֶיךָ הִיפָּה מְהוּלִים גִּאָּוָה וְרֹךְ;
מִיכַל, אַחֹת רְחוּקָה, אֲנִי עֲצוּבָה כְּמוֹךָ,
כְּמוֹךָ גְּדוֹנוֹתֵי לְבוֹז לְאִשֶּׁר אֶהֱב.

The poet calls Michal, the daughter of Shaul, "distant sister" ["אחות רחוקה"].

Explain this name, and explain how it helps convey the meaning of the poem.

20. Read the following poem and answer the question below.

בְּאַחַד גִּלְגּוּלֵי / רַחֵל

הָהִיטִי חָיָה בֵּין חַיּוֹת הַשָּׂדֶה
בְּיָמִים רְחוּקִים, בְּאַחַד גִּלְגּוּלֵי?
וּמֵאֵז לִי קִרְבַּת הָאָחוֹת לְחִי
וְאִמַּת הָאָדָם הַרוּדָה?

אֶפְרַת הַנוֹצָה וְחֶסֶת הַמָּגֵן
גִּלְגָּלֶה-פְּרָפְרָה בִּי נִשְׁמַת צָפוֹר?
מְנִינָה עִגְמוּמִית, אֶהְבֵּת הַדְּרוֹר –
הֵן מְמֹנָה, מְמֹנָה שְׂתִיָּהּ.

וְאוּלִי בְּגִלְגּוֹל הָרְחוּק־קָדוֹם
הָיִיתִי גְבַעֲל־עֹשֵׁבִים יִרְקָק?
וְלָכֵן בְּאִמִּי־אֲדָמָה אֲדַבֵּק,
וּמְנוּחִי בְּחִיקָה הַשְּׁחוּם.

Based on this poem, explain how the previous lives [גלגולים] express the speaker's world. Give an examples/examples to support your answer.

Good Luck!

All rights reserved by the State of Israel.
No part of this document may be copied or disseminated
without permission from the Ministry of Education.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך